

THL/TIHO

12.12.2022

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Sanna Hoppu

Kirjallinen kysymys ensihoitopalvelun raportoinnin tarpeista (THL/5626/4.00.00/2022)

Ensihoitopalvelun rekisteri mahdollistaa tietoon perustuvan päätöksenteon ja KEJO-järjestelmän käyttöönottojen laajentamisen

Turvallisuusviranomaisten yhteisen kenttäjärjestelmän (KEJO) ja siihen kuuluvan kansallisen sähköisen ensihoitokertomuksen (EHK) käyttöönotto on aloitettu pilottina marraskuussa 2020 Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. KEJO on yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisten turvallisuustoimijoiden kenttäjärjestelmä, joka on hallinnon turvallisuusverkossa (TUVE). Muiden toimialojen kuin ensihoitopalvelun käyttöönottoja suunnitellaan vuosille 2023–24. Sosiaalihuolto on aloittamassa KEJOn käytön kahdella hyvinvointialueella pilottina vuoden 2023 alkupuoliskolla. Laki hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta osoittaa TUVE-käyttövelvoitteen ensihoitopalvelua järjestäville viranomaisille koskien viranomaisten sisäistä, välistä ja ulkoista yhteistoimintaa ja viestintää, joissa noudatetaan korkean varautumisen tai turvallisuuden vaatimuksia. Velvoite koskee myös KEJO-järjestelmää ja EHK:ta.

Poliisihallitus vastaa KEJOn kehittämisestä, ja jo hankkeen alkuvaiheessa on linjattu kunkin viranomaisen vastaavan itse tietojensa arkistointiin ja toisiokäyttöön liittyvistä toiminnoista. KEJO tuottaa tiedot kansallisesti yhtenäisellä järjestelmällä ja ensihoitopalvelun tapauksessa yhteisellä kirjaamislustalla (EHK), jonka myötä KEJO on rekisteröity luokan A potilastietojärjestelmäksi. Ensihoitopalvelun potilastiedot tallentuvat KEJOsta suoraan Kanta Potilastiedon arkistoon. Muut kuin potilastiedot välittyvät suoraan THL:n ensihoitopalvelun rekisteriin.

Ensihoitopalvelun rekisterin hyödyt

Ensihoitopalvelu on yhteiskunnan toiminnan kannalta elintärkeä toiminto. Ensihoitopalvelun perinteinen tehtävä, henkeä uhkaavan sairastumisen tai loukkaantumisen välitön hoitaminen ja kuljettaminen hoitolaitokseen, on saanut muuttuvassa yhteiskunnassa aiempaa enemmän yhteistehtäviä sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden kanssa. Ensihoitopalvelua on ”etulinjan” toimijana lisäksi kuormittanut koronapandemiapotilaiden teettämä lisäkuorma sekä hoitoalan yleinen pahentunut työvoimapula.

Ensihoitopalvelun toiminnan rahoitus perustuu monikanavaiseen malliin, josta vuosittain noin 100 miljoonaa euroa tulee Kansaneläkelaitoksen matkakorvauksina ensihoitopalvelun tuottajille sairausvakuutuslain perusteella. Tämän säädösperustaisen korvauksen saaminen edellyttää palveluntuottajalta SV 210 Selvitys ja korvaushakemus sairaankuljetuksesta -kaavakkeen tietosisällön toimittamista Kelalle ensihoitotehtävän laskutusta varten. KEJO-järjestelmän kehittämisen aikana on esitetty aikomus purkaa monikanavarahoitus ensihoidon osalta. Uusin poliittinen linjaus on maaliskuulta 2022, jolloin sote-ministerityöryhmä linjasi monikanavarahoituksen tiekartan osana ensihoitopalvelun monikanavarahoituksen purkamisesta 1.1.2024 alkaen. Tämän vuoksi KEJOon ei ole rakennettu laskutustietojen hyödyntämiseen liittyvää toiminnallisuutta aiemmin. Monikanavarahoituksen purkaminen ei kuitenkaan ole edennyt toimenpiteinä, ja toistaiseksi Kelalla säilyy rooli ensihoidon rahoittajana ja siten lakisääteinen tarve saada laskutuksen perustana olevat tiedot ensihoidotoimijoilta.

THL/TIHO

12.12.2022

KEJO on jo otettu tuotantokäyttöön useassa sairaanhoitopiirissä. Kun KEJOsta ei ole saatu muun muassa laskutukseen liittyviä tietoja toisiokäyttöön, ensihoitopalvelun järjestäjät ovat olleet pakotettuja käyttämään päällekkäisiä kirjausjärjestelmiä ja tekemään ns. tuplatyötä. THL onkin pyrkinyt kansallisen Toivo-ohjelman Valtava-hankkeen ensimmäisellä hankekaudella tuottamaan nk. laskutustiedot ensimmäisenä ensihoitopalvelun rekisterin toteutuksena, jotta alueilla on taloudellisesti mahdollista tehdä KEJO-käyttöönottoja.

Laskutustietojen lisäksi nykyiset ensihoitopalvelussa käytössä olevat kenttäjärjestelmät toimittavat tunnuslukuja ensihoitopalvelun operatiivisesta toiminnasta. STM:n asetus ensihoitopalvelusta velvoittaa sairaanhoitopiirejä ensihoitopalvelun järjestäjinä seuraamaan ja tuottamaan ”erityisvastuualueen ensihoitokeskuksen, aluehallintoviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöön tunnuslukuja ensihoitopalvelun toiminnasta palvelutasopäätöksen toteutumisen ja toiminnan tuloksellisuuden arvioimiseksi”. Toivo-ohjelman Valtava-hankkeen rahoituksen ja tehtävänannon puitteissa THL pyrkii saavuttamaan nykyisten kenttäjärjestelmien tuottaman tilastoinnin ja raportoinnin tason aggregoituna tietona ja rivitason tietojen osalta toteuttaa sille toimitettujen tietojen palautuksen lain Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta 5 a § pykälän 3 momentin mukaisesti.

Ensihoitopalvelun rekisterin kehittäminen

Ensihoitopalvelun tietotuotantoa ja rekisteriä on kehitetty osana STM:n tiedolla ohjaamisen ja valvonnan Toivo-ohjelman Valtava-hanketta, jonka päämääränä on tuottaa kansallisen tason ohjaukseen ja valvontaan tarvittavat tiedot. Ensihoitopalvelun tietotuotantoa kehitettiin Valtavan ensimmäisellä, 31.12.2021 päättyneellä hankekaudella perustuen linjaukseen Kelan, THL:n ja Valviran yhteisestä tietojen toisiokäytön arkkitehtuurista ja siihen liittyvistä palveluista.

Tietotuotannon edelläkävijyys toi mukanaan riskejä, ja valitettavasti ensihoitopalvelun tietotuotannon kohdalla nämä riskit toteutuivat, kun Toivo-ohjausryhmä päätti syksyllä 2021 luopua tavoitteesta kehittää virastojen yhteistä sote-tietojen toisiokäytön alustaa. Tämän jälkeen pyrittiin vielä hyödyntämään ensihoitopalvelun muiden kuin potilastietojen osalta THL:lle rakennettua tiedon vastaanoton ratkaisua yksittäisenä ja erillisenä ratkaisuna, jotta ensihoitopalvelun tietotuotanto olisi saatu käynnistettyä KEJO:n käyttöönottojen myötä. Tämä olisi tukenut usean sairaanhoitopiirin KEJO-järjestelmän käyttöönottoa vuoden 2022 aikana. Nyt osa sairaanhoitopiireistä on siirtänyt käyttöönottoaikataulujaan myöhemmäksi tai jopa tehneet uusia sopimuksia kaupallisten kenttäjärjestelmien toimittajien kanssa.

Virastojen yhteisen alustan käyttämä teknologia ei ollut käytössä muualla THL:lla, sen kehittämiseen oli käytetty pääasiassa ostopalveluita ja Toivo-ohjelman johtoryhmän tekemässä priorisoinnissa ensihoitopalvelun tietotuotannon edelle priorisoitiin hyvinvointialueiden käynnistämiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaamiseen ja valvontaan liittyviä sisältöjä. Lisäksi THL kehitti tiedonhallinnan geneeristä tiedontoimitusratkaisua tehostaakseen kaikkea tietotuotantoa, joten ei ollut mielekästä kehittää väliaikaista erillisratkaisua.

Ensihoitopalvelun rekisterin käynnistyminen

Ensihoitopalvelun tietotuotantoa lähdettiin rakentamaan uusista lähtökohdista touko-kesäkuussa 2022, ja projektiin resurssit ohjattiin varmistamaan tarvittavien ICT-ratkaisuiden löytäminen, jotta tietotuotannon voisi käynnistää Valtava-hankkeen päättyessä nykyisen hallituskauden lopussa. THL selvitti myös mahdollisuuksia saada tietoja KEJO-järjestelmästä hyödyntäen nykyisiä THL:n käytössä olevia teknologioita, mutta se osoittautui mahdottomaksi tietojen sanomaluonteesta,

THL/TIHO

12.12.2022

järjestelmien korkeasta turvallisuustasosta ja ensihoitopalvelun tietojen arkaluonteisuudesta johtuen.

Keskeinen ongelma THL:n ja KEJOn välisen integraation toteutuksessa nykyhetkellä on THL:n geneerisen tiedonsiirron perustuminen eräajopohjaiseen tiedonsiirtoon, kun taas KEJO lähettää tietoja sanomaperusteisesti, sillä siihen ei ole lähtökohtaisesti rakennettu tiedon säilyttämiseen tarkoitettuja ratkaisuja. Tämän yhteensopimattomuuden ratkaisemiseen on kolme toteutusvaihtoehtoa, jotka pitkälti määrittävät ensihoitopalvelun rekisterin ja tietotuotannon käynnistymisen aikataulun:

- Tieto ”puskuroidaan” KEJOn päässä TUVEn sisällä
- Tieto välittyy TUVEn ulkopuolelle eteispalvelimelle, jonka toteuttaa ja jota ylläpitää Valtori
- Tieto välittyy THL:n toteuttamalle ja ylläpitämälle eteispalvelimelle

KEJO-järjestelmän kehityksen priorisointi on KEJOn poikkihallinnollisen ohjausryhmän päätettävissä, ja muidenkin viranomaisten suunnitellessa KEJO-käyttöönottoja järjestelmän kehitysresurssit ovat hyvin sidottuja jo sovittuihin toteutuksiin. THL:n tietotuotannon strategisena tavoitteena on välttää tietotuotantolinjakohtaisia erillistoteutuksia ja laitoksen rajalliset IT-resurssit kanavoitetaan geneeristen ratkaisujen kehittämiseen ja ylläpitoon. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin kanssa käydään parhaillaan keskusteluja mahdollisuuksista toteuttaa tiedon vastaanottoon tarvittavaa ratkaisua ja sen ylläpitoa Valtorin toimesta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos katsoo, että sillä on edellytykset toteuttaa Toivo-ohjelmassa asetettu tavoite ensihoitopalvelun tietotuotannon käynnistämisestä kuluvan hallituskauden aikana eli huhtikuuhun 2023 mennessä sikäli kuin se on mahdollista Toivo-ohjelmaan kuuluvan Valtava-hankkeen antaman kehitysresurssin puitteissa. Kanta Potilastiedon arkistoon tallennettujen KEJO-EHK tietojen vastaanotto on jo toteutunut ja KEJO-käyttöönottojen kannalta kiireellisempiä KEJO-tietoja edistetään tiiviissä yhteistyössä STM:n, Poliisihallituksen KEJO-hankkeen ja Valtorin kanssa.

Toiminnan pysyvän ylläpidon rahoitus jatkuvana toimintana pyritään huomioimaan osana THL:n toimintamenoja.

Ystävällisin terveisin,

Markku Tervahauta

Sirpa Soini

Pääjohtaja

Osaston johtaja

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page

Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende